

ΒΙΚΥ ΚΛΕΦΤΟΓΙΑΝΝΗ

ΛΕΥΚΕΣ

Δηγήματα

ΚΕΔΡΟΣ

Βίκυ Κλεφτογιάννη: *Λεύκες*

ISBN 978-960-04-5339-3

Επιμέλεια-Διόρθωση: Μαρία Σπανάκη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Βίκυ Κλεφτογιάννη*, 2022
© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε.*, 2022

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.
Γ. Γενναδίου 3
Αθήνα 106 78
τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655
www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr
e-mail: books@kedros.gr

«Σιγά-σιγά η θύελλα έξω κόπαζε, έσβηνε ο άνεμος, δε βογκούσαν τα δέντρα. Η ησυχία πέρασε μέσα απ' τις πόρτες, μέσα απ' τους τοίχους, ήρθε και στάθηκε. Και απ' την ησυχία αυτή σκιές βγήκανε κι άρχισαν να σαλεύουν στο μισοσκότεινο χώρο. Γυναίκες ήταν».

Ηλίας Βενέζης, *Αιολική Γη*

Πλατεία Ελευθερίας

*«Τι ωραία που είν' η αγάπη μου
με το καθημερινό της φόρεμα
κι ένα χτενάκι στα μαλλιά».*

Ιάκωβος Καμπανέλλης, «Άσμα ασμάτων»

Το τρένο φτάνει στον σταθμό χαράματα. Η πόλη, ήσυχη, απολαμβάνει τις ώρες δροσιάς που απομένουν. Ξημερώνει 11 Ιουλίου, εβδομήντα χρόνια μετά.

Βγαίνει στη Μοναστηρίου και τη διασχίζει, φτάνει στη Βουτυρά, κατευθύνεται νότια. Πολυκατοικίες και αδόμητοι χώροι, χαμόσπιτα, βιοτεχνίες. Ούτε ένα απομεινάρι που να φανερώνει μια – πάλαι ποτέ – ακμάζουσα συνοικία. Περπατά έχοντας στο μυαλό όσα της περιέγραψε δύο μέρες πριν κλείσει τα μάτια της. Τόσα χρόνια ούτε κουβέντα, μόνο τα πέντε ψηφία μαρτυρούσαν σιωπηλά, προσκόμματα στη λήθη. Εκείνη τη νύχτα, όμως, οι μνήμες λυπήθηκαν να καθούν μαζί της. Αφηγούνταν ακατάπαυστα. Ονόματα ανθρώπων, δρόμων, πόλεων, η φρίκη, το μίσος, ο πόνος, η απελπισία έβρισκαν μια θέση στην εξιστόρηση και γέμιζαν τα άγνωστα χρόνια. Στα μισά της Σαπφούς σταματά. Κάπου εδώ ήταν το σπίτι τους. Τον είχε αποχαιρετήσει στο πλατύσκαλο, με τα δυο

παιδιά αγκαλιά. «Μην ανησυχείς, θα γυρίσω», της είχε πει φεύγοντας.

Περιπλανιέται για λίγο ακόμη στους γύρω δρόμους και γυρνά στη Μοναστηρίου. Συνεχίζει στην Εγνατία, στο ύψος της Βενιζέλου κατηφορίζει προς τη θάλασσα. Μπροστά της ανοίγεται η πλατεία. Από «Ολύμπου» την είχαν μετονομάσει σε «Ελευθερίας», το 1908, σύμβολο της συμφιλίωσης λαών και εθνοτήτων. Εκεί τους συγκέντρωσαν το πρωί του Μαύρου Σαββάτου.

Την ίδια νύχτα η προγιαγιά της δεν κοιμήθηκε, τον περίμενε. Μάταια. Τα χαράματα άναψε φωτιά στο τζάκι, έκανε κάρβουνα για το σίδερο κι άρχισε να λειάνει τις πτυχές στα υφάσματα. Πίεζε τον βαρύ πάτο στις ίνες, επέμενε, κρατούσε τη σκέψη της εγκλωβισμένη στην πύρινη επιφάνεια, έτρεχε ο ιδρώτας στο σώμα της, σήκωνε και κουνούσε το βαρύ μέταλλο να αναζωπυρωθεί η θέρμη, κόκκινες λάμπσεις στο εσωτερικό του, ένα μικρό καμίνι που ξαφνικά χωρούσε όλο τον κόσμο της.

Στέκεται στη μέση της πλατείας με το βλέμμα στον Θερμαϊκό. Όσα χρόνια κι αν περάσουν, όσο κι αν αλλάξουν, οι τόποι κρατούν ζωντανούς τους ίσκιους των ανθρώπων, που βάρυναν περισσότερο απ' όσο εκείνοι μπορούσαν να αντέξουν. Ακούει τις ανάσες τους, όλο και πιο βαριές όσο ο ήλιος ανέβαινε, όλο και πιο αβέβαιες μπροστά στο σκοτεινό μέλλον.

Τον έβαζαν στο τρένο, όταν φώναξε σ' έναν γνωστό

ΠΛΑΤΕΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

«πες στη Ραχήλ, θα γυρίσω!» – δεν γύρισε ποτέ –, όταν ένα κάρβουνο έκαψε το δάχτυλό της ενώ σιδέρωνε το αριστερό πέτο του φορέματος, εκεί όπου θα καρφίτσω-νε το κίτρινο αστέρι.

Από πέτρα

Το νερό ήχησε βίαια. Ένας πίδακας ξεπροβάλλει καταμεσής του χωραφιού. Τρέχει και κλείνει τη βάνα, κι ύστερα, βουλιάζοντας στο οργωμένο χώμα, φτάνει στο σημείο, πέφτει στα γόνατα κι επιδιορθώνει τον σωλήνα. Τα δάχτυλά της μοιάζουν με παραμορφωμένα πόδια αράχνης, που τσακίζουν κι αναδιπλώνονται άχαρα, μακριά από προσδοκίες αριστοτεχνικής ύφανσης. Ρόζοι διάσπαρτοι στο γερασμένο δέρμα και βαθιές χαρακιές στην παλάμη διακόπτουν κάθετα και έντονα τη γραμμή της ζωής.

Καταφέρνει να αποκαταστήσει τη ροή του νερού. Σηκώνει τα γόνατα αργά, τα φρύδια της σμίγουν και το στόμα σφίγγεται, ρίχνει προς τα πίσω το βάρος του κορμού και αφήνει την πλατιά λεκάνη να πέσει στο χώμα. Τεντώνει τα πόδια και μένει να κοιτάζει τη γη της. Ένα χωράφι μεγάλο, ισιάδα, μονοκόμματο, στο πιο άγονο σημείο του βουνού. Η μόνη περιουσία του άντρα της.

Της τον είχαν δώσει με το ζόρι. Το κρασί ήταν η μόνη του έγνοια. «Αυτός» τον αποκαλούσε. Έκαναν μια κόρη. Την έπαιρνε μαζί, ολημερίς σ' ένα πλατύ καλάθι κάτω από τη μυγδαλιά, έκλαιγε η μικρή απ' το πρωί ως το σούρουπο, τσάκιζε την πέτρινη σιωπή, έκλαιγε και το βράδυ, στο σπίτι. Εκείνη, πάντα με μακρυμάνικα και με την μπόλια να αφήνει μόνο τα μάτια ξέσκεπα, ξεκινούσε κάθε πρωί από το χωριό με το καλάθι στο χέρι. Έφτανε στο χωράφι, ξέντυνε τη μικρή και τη βουτούσε στο παγωμένο νερό της στέρνας, ύστερα έμπαινε κι η ίδια μέχρι τον λαιμό, μούδιαζαν οι μελανιές, ημέρευαν.

Έναν Απρίλη, τα νέα μαθεύτηκαν γρήγορα. «Αυτός» τις είχε εγκαταλείψει. Μια βδομάδα είχε να φανεί, ενώ από το σπίτι, είπε η ίδια, έλειψαν κάτι οικονομίες. Στον μήνα πάνω, οι συγχωριανοί έκαναν έρανο για την πρώτη – και τελευταία – αρωγή, ελεώντας την κακοτυχία της. Από τότε και μετά, ήταν αυτή, η κόρη της και το χωράφι.

Γεμάτο πέτρες. Όσες μάζευε, τόσες έβγαιναν, σαν να φύτευαν από τα έγκατα αρχαίοι σπόροι. Τις ξερίζωνε με μανία, τα μπράτσα της είχαν γίνει σαν αντρικά, μ' ένα καρότσι τις μετέφερε στο χωριό κι έχτιζε τη μάντρα. Μ' αυτό το καρότσι ανέβαζε στο βουνό κοπριά να ταΐσει τη λιπόσαρκη γη. Ύστερα να την ποτίσει – ατέλειωτα δρομολόγια με τον κουβά πέρα δώθε από τη στέρνα. Κι όπου έβλεπε πέτρα, έσκυβε και τη μάζευε. Κι εξημερωνόταν το χωράφι και έδινε όλο και

περισσότερα. Και μεγάλωνε η μικρή κάτω από τη μυγδαλιά.

Τώρα πια ο ίσκιος του δέντρου απλώνεται μακάρια, χωρίς σκοπό, ο κουβάς και το καρότσι σκουριάζουν σε μια άκρη, η στέρνα αρδεύει ακόπιαστα. Και η κόρη της έχει μια νέα ζωή μακριά.

Ένας βάτραχος κόαξε. Μαζεύει το βλέμμα της από την κορυφή του βουνού και θυμάται εκείνο τον Απρίλη. Μεθυσμένος τις είχε βρει στο χωράφι. Άκουσε τη μικρή στο καλάθι να κλαίει, έβγαλε τη ζώνη και τη στρόβιωσε στον αέρα. Τον πρόλαβε. Η πρώτη πέτρα τον βρήκε στο κεφάλι, η επόμενη στο στήθος, η άλλη στην κοιλιά, στα γόνατα, στους μηρούς, στα μπράτσα, στο κεφάλι. Η μικρή δεν έκλαψε ξανά.

Σηκώνεται απότομα. Της φάνηκε ότι είδε μια πέτρα στην άκρη του ποδιού. «Θεός φυλάξοι», είπε, «πέτρα εδώ;»

Στεφανία

Ο δείκτης του δεξιού της χεριού χτυπούσε επαναλαμβανόμενα στο ξύλινο τραπέζι, με ακρίβεια μετρονόμου. Το τσάι είχε κρυώσει, το κουταλάκι δίπλα στο φλιτζάνι γυάλιζε αχρησιμοποίητο. Κοίταζε τους κύβους της ζάχαρης επίμονα και αναρωτιόταν για ποιο λόγο να σε τετραγωνίσουν όταν μπορείς να μην έχεις μορφή.

Το καφέ ήταν σχεδόν άδειο. Διάλεξε μια γωνιά στο βάθος, μακριά απ' το παράθυρο. Είχε φτάσει μισή ώρα νωρίτερα. Ήθελε να φορέσει το κόκκινο φόρεμα με το βαθύ ντεκολτέ. Άλλαξε τελευταία στιγμή κι έβαλε αυτό το γκρίζο, σαν πουκάμισο, με κουμπιά, κλειστό ως τον λαιμό. Τα μαλλιά της, κατάξανθα, τα άφησε ελεύθερα να πέφτουν στους ώμους. Θυμήθηκε που χτένιζε τις αδερφές της όταν ήταν μικρή. Η Βενιαμίν της οικογένειας. Μεγαλωμένη από τρεις γυναίκες, μέσα στ' αρώματα και στις φερομόνες τους, προστατευμένη στο μεγάλο σπίτι της μικρής κοινωνίας.

Μια ψηλή, αδύνατη γυναίκα στάθηκε στην είσοδο ψάχνοντας στον χώρο. Είχε να τη δει οχτώ χρόνια, ενώ τη μεγάλη δεκαπέντε, από εκείνη την τελευταία φορά που είχε πάει στο σπίτι. Δεν τους κρατούσε κακία. Μόνο που δεν την ειδοποίησαν να αποχαιρετήσει τη μάνα τους. Αυτό δεν θα τους το συγχωρούσε ποτέ. Η ματιά της γυναίκας έπεσε στη σκοτεινή γωνιά, την προσπέρασε, γύρισε να φύγει, δίστασε, κοίταξε ξανά. Την αναγνώρισε. Προχώρησε αργά και κάθισε στην απέναντι καρέκλα χωρίς να τη χαιρετήσει.

Αυτό το φόρεμα την έσφιγγε στον λαιμό, έπρεπε να είχε φορέσει το κόκκινο. Ρώτησε για τη μεγάλη, για το σπίτι, για το χωριό. Οι απαντήσεις κοφτές, ασαφείς, και τα μάτια της αδερφής καρφωμένα στα κυβάκια της ζάχαρης. Σταμάτησε να ρωτά. Μίλησε για τον εαυτό της. Είπε ότι ζει καλά, ότι είναι ευχαριστημένη και πως θα ήθελε να τις βλέπει.

Η γυναίκα σήκωσε για πρώτη φορά το βλέμμα πάνω της. Στις ψηλές γόβες, στο γκρι φόρεμα που κάλυπτε τα πόδια, στα άλικα νύχια, στην ξανθή χαίτη, στάθηκε στα σαρκώδη χείλη, κι ύστερα την κοίταξε για μια στιγμή, με κόπο, στα μάτια. «Τι κάναμε λάθος;» είπε και σηκώθηκε απότομα. Έφυγε σχεδόν τρέχοντας, ενώ το σκίσιμο της φούστας εναλλασσόταν αυτάρεσκα στις γάμπες της.

Το τσάι είχε παγώσει. Το κουταλάκι έστεκε θαμπό απ' τα βαριά χνότα. Άρπαξε έναν κύβο ζάχαρης και

ΣΤΕΦΑΝΙΑ

τον έτριψε στο τραπέζι, ύστερα άλλον, κι άλλον, σχηματίζοντας ένα γλυκό λευκό βουνό. Το σκόρπισε με το δάχτυλο όσο αντιμαχόταν τη λέξη που είχε σφηνωθεί στο μυαλό της. «Λάθος». Δεν έβρισκε λάθος. Όλα είχαν γίνει όπως έπρεπε να γίνουν. Όπως έπρεπε φυσιολογικά να εξελιχθούν. Και εάν ήταν απαραίτητο να καταλογιστεί ένα αποδιοπομπαίο λάθος, τότε αυτό είχε γίνει τη στιγμή που ο παπάς τη βουτούσε στην κολυμπήθρα ψάλλοντας δυνατά: «Βαφτίζεται ο δούλος του Θεού Στέφανος».